

**Жинақтаушы зейнетақы жүйесінің ағымдағы жағдайы
(2006 жылғы 1 қарашадағы)**

2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша республикада 14 жинақтаушы зейнетақы қоры (бұдан әрі – қорлар) өз қызметін жүзеге асырды, олардың республика аймақтарында 78 филиалы мен 77 өкілдігі бар. Алматы қаласында 11 қор және Қарағанды қаласында 1 қор («Валют-Транзит Фонд» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ), Жезқазған қаласында 1 қор («Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, корпоративті) және Ақтөбе қаласында 1 қор («МұнайГаз-Дем» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ) бар.

Занды тұлғаларға 2006 жылғы қыркүйек айында зейнетақы жарналарын тарту бойынша және зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру бойынша қызметке лицензия берілмеді.

12 заңды тұлғаның қорлардың зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруға лицензиялары болды, оның ішінде 5 қор зейнетақы активтерін дербес басқару лицензиясына ие: «МЖЗҚ» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «Қазақстан Халық Банкінің жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «БТА Қазақстан жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ, «Капитал» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ және «Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ.

Есепті күнде 10 екінші деңгейдегі банк кастодиандық қызметті жүзеге асыруда. Сонымен бірге, 6 екінші деңгейдегі банк ЖЗҚ-на кастодиандық қызмет көрсетеді: «HSBC Банк Қазақстан» АҚ еншілес банкі, «ЦентрКредит Банкі» АҚ, «Қазақстан Халық Жинақ Банкі» АҚ, «ТЕМІРБАНК» АҚ, «Еуразия Банкі» АҚ, «АТФ Банкі» АҚ.

Қорлардың салымшылары (алушылары)

Міндетті зейнетақы жарналарын аударатын салымшылардың (алушылардың) дербес зейнетақы шоттарының (бұдан әрі - шот) саны айында 85 645 (1,03%-ға) ұлғайып, ағымдағы жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 8 401 370 болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қазан айларында салымшылардың (алушылардың) дербес міндетті зейнетақы шоттарының саны 788 001 немесе 10,35%-ға өсті.

Міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылардың (алушылардың) ең көп саны 5 қорларда болды: «МЖЗҚ» – 28,21%, «Қазақстан Халық Банкі» – 19,67%, «ҰларҮміт» – 15,18%, «Валют-Транзит Қор» - 8,80% және «БТА Қазақстан» – 8,08% немесе олардың үлесіне салымшылардың шоттарының жалпы санының 79,94% келеді. Ағымдағы жылдың бірінші қазанымен салыстырғанда 5 қордың үлесі 0,07 пайыздық пункттерге төмендеді.

Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының саны осы ағымдағы жылдың қазан айында 27 (0,08%) өсті, 2006 жылғы 1 қарашада жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасы 580,5 млн. теңгені құрап 33 003 болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қыркүйек айларында салымшылардың (алушылардың) дербес ерікті зейнетақы шоттарының саны 667 немесе 2,06%-ға өсті

Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар шоттары бәр қорларда болды. Ерікті зейнетақы жарналары бойынша салымшылар (алушылар) шоттарының ең көп саны мына қорларда болды: «Сенім» – 58,63%, «ҰларҮміт»- 18,24% және «Капитал» – 14,38% немесе осы үш қордың үлесіне салымшылардың шоттарының жалпы санының 91,25% келді.

Ерікті кәсіби зейнетақы жарналарының салымшылары «ҰларҮміт» және «Қазақстан Халық банкі» қорында болды. Салымшылардың жалпы саны ағымдағы жылдың 1-қарашада 3 732 құрады, салымшысының дербес зейнетақы шотында 29,7 млн.теңге болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қазан айында ерікті кәсіби зейнетақы жарналары бойынша салымшылар шоттарының саны 435 (13,19%) ұлғайды.

Міндетті, ерікті және ерікті кәсіби зейнетақы жарналарын аударатын салымшылар (алушылар) санының өсімі жалпы қорлар бойынша өткен жылғы тиісті кезеңімен салыстырғанда мынадай деректермен сипатталады:

Салымшылардың (алушылардың) шоттары:	(млрд. теңгеде)			
	01.10.05ж.	01.10.06ж.	Өсім	Өсу қарқыны (%-бен)
міндетті зейнетақы жарналары бойынша	7 452 697	8 401 370	948 673	12,73

ерікті зейнетақы жарналары бойынша	31 987	33 003	1 016	3,18
ерікті кәсіби зейнетақы жарналары бойынша	3 253	3 732	479	14,72

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты

Салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты қазан айында 13,6 млрд.теңгеге (1,64%-ға) көбейіп, 2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 844,1 млрд. теңге немесе 9,67% ЖІӨ¹-ге теңге болды. Ағымдағы жылдың аяқталған 10 айда салымшылардың (алушылардың) жинақталған зейнетақы қаражаты сомасы 195,5 млрд. теңгеге (30,14%-ға) өсті немесе өткен 2005 жылғы жинақталған зейнетақы қаражаты өсімінен 30,9 млрд.теңгеге көп.

Орташа айлық өсімде жинақталған зейнетақы қаражаты 2005 жылы 13,7 млрд.теңге сомасында 2006 жылғы қаңтар-қазан айында 43,07%-ға өсімімен 19,6 млрд.теңгені құрады.

Жинақталған зейнетақы қаражаты өсімінің қарқыны өткен жылдардың тиісті кезеңдерімен салыстырғанда мынадай деректермен сипатталды:

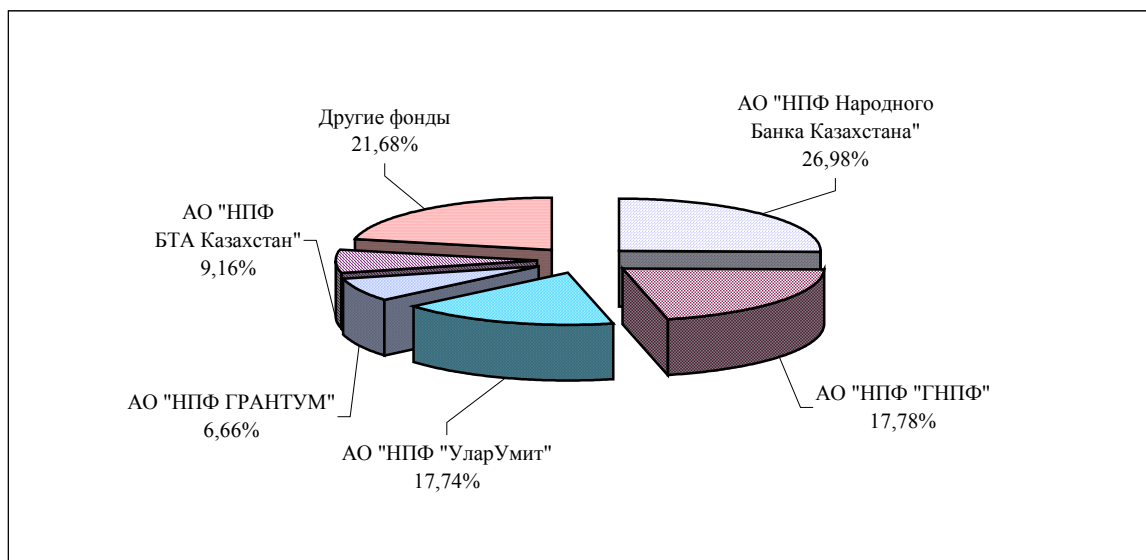
(млрд.теңгеде)			
Күні	Жинақталған зейнетақы қаражатының сомасы	Өсім	Жинақталған зейнетақы қаражатының өсу қарқыны (%-бен)
01.11.02 ж.	249,5	81,4	48,42
01.11.03 ж.	348,6	99,1	39,72
01.11.04 ж.	455,7	106,4	30,52
01.11.05 ж.	610,3	155,3	34,13
01.11.06 ж.	844,1	233,8	38,31

Көрсетілген кестеде бұрын жинақталған зейнетақы қаражатының абсолютті өсімі кезінде олардың өсу қарқынының 2002-2004 жылдары төмендеуі байқалды. Бірақ 2005 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 2004 жылғы 1 қарашамен салыстырғанда жинақталған зейнетақы қаражатының өсу қарқыны 3,61 пайыздық тармаққа ұлғайды және 2006 жылғы 1 қарашада 2005жылғы 1 қарашамен салыстырғанда 4,18 пайыздық тармаққа ұлғайды.

Қорлар арасында ең көп жинақталған зейнетақы қаражаты сомасына мынадай қорлардың салымшылары (алушылар) ие: «Қазақстан Халық банкі» – 26,98%, «ҰларҮміт» – 17,91%, «МЖЗҚ» – 17,73%, «БТА Қазақстан» – 9,16% және «ГРАНТУМ» - 6,66% жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасынан. Жалпы алғанда, осы 5 қорға жинақталған зейнетақының жалпы сомасының 78,32% келді немесе ағымдағы жылдың 1 қазанымен салыстырғанда үлесі 0,02 пайыздық тармаққа азайды.

2006 жылғы 1 қарашадағы жинақталған зейнетақы қаражатының құрылымы

¹ оценка 2006 года по данным Министерства экономики и бюджетного планирования Республики Казахстан

Зейнетақы активтерінің инвестициялауынан түскен, салымшылардың (алушылардың) дербес зейнетақы шоттарына бөлінген **таза инвестициялық кіріс** сомасы (комиссиялық сыйақыны шегергенде) 2006 жылғы 1 қаңтармен салыстырғанда 44,04%-ға өсіп 2006 жылдың 1 қарашадағы жағдай бойынша 223,4 млрд. теңге болды. Ағымдағы жылдың қыркүйек айы бойынша «таза» инвестициялық кіріс сомасы 1,3 млрд.теңгеге немесе 0,58 %-ға азайды.

Ағымдағы жылдың қаңтар-қазан айларында салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына енгізілген «таза» инвестициялық кіріс сомасы 68,3 млрд.теңгені құрады немесе өткен 2005 жылда (40,4 млрд.теңге) салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына енгізілген «таза» инвестициялық кіріс сомасынан 27,9 млрд.теңгеге көп болғанын атап өту қажет.

«Таза» инвестициялық кірістің өсу қарқыны өткен жылдардың тиісті кезеңімен салыстырғанда мынадай көрсеткіштермен сипатталды:

(млрд. теңгеде)

Күні	Таза инвестициялық кіріс сомасы	Өсім	Өсу қарқыны (%-бен)	Жинақталған зейнетақы қаражатындағы таза инвестициялық кірістің үлесі (%-бен)
01.11.2002	70,4	25,3	56,10	28,22
01.11.2003	94,9	24,5	34,80	27,22
01.11.2004	107,4	12,5	13,17	23,60
01.11.2005	144,6	37,2	34,64	23,69
01.11.2006	223,4	78,8	54,50	26,47

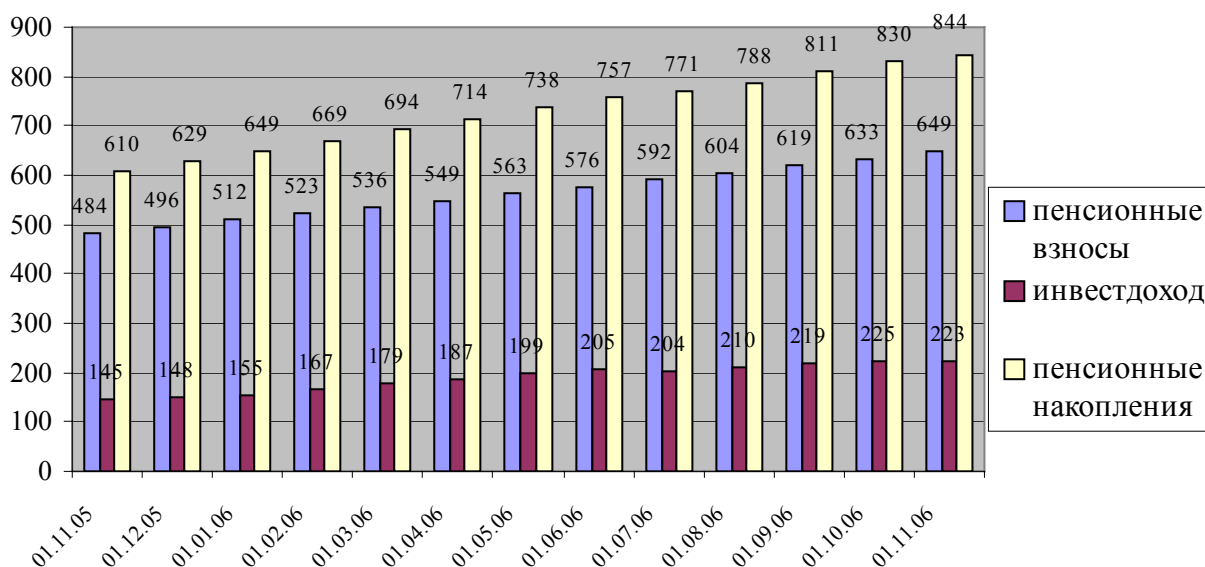
Көрсетілген кестеде «таза» инвестициялық кірістің көлемі 2005 жылғы 1 қарашадан бастап өсу қарқыны ұлғайғаны байқалады. Бірақ, 2005 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша таза инвестициялық кірістің өсім қарқыны 2004 жылдың 1 қарашамен салыстырғанда 21,47 пайыздық тармаққа ұлғайды және 2005 жылғы сәйкес мерзіммен салыстырғанда 2006 жылғы қазандағы жағдай бойынша 19,86 пайыздық тармаққа ұлғайды.

2004 жылы 1,3 млрд.теңгеге орташа айлық «таза» инвестициялық кіріс сомасының ұлғайуы бойынша 2005 жылы - 3,4 млрд.теңге, ағымдағы жылдың қаңтар-қазан айы бойынша 7,9 млрд.теңгені құрағанын атап өту қажет.

Жинақталған зейнетақы қаражатының жалпы сомасындағы «таза» инвестициялық кірістің үлесі 2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 26,47%, ағымдағы жылдың қаңтар-қазан айы бойынша 2,55 пайыздық тармаққа ұлғайды.

Қазан айында жалпы зейнетақы жарналарының түсуі 15,8 млрд. теңгеге (2,5%) өсіп, 2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 648,9 млрд. теңге немесе ЖІӨ¹ қатысты 7,44% болды. Ағымдағы жылдың қаңтар-қазан айы бойынша салымшылардың (алушылардың) зейнетақы шоттарына 136,5 млрд. теңге сомасында зейнетақы жарналары түсті немесе өткен 2005 жылда салымшылар (алушылардың) зейнетақы шоттарына түскен зейнетақы жарналарына (132,4 млрд.теңге) қарағанда 4,1 млрд.теңгеге (33,10%) көп.

Зейнетақы жарналарының, «таза» инвестициялық кірістің және зейнетақы қаражатының өзгеру динамикасы (млрд.теңгемен)

2006 жылғы 1 қаңтарда 31,85 %-ға өсіп, 2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 5,1 млрд. теңге болатын, міндетті зейнетақы жарналарын уақытында ұстап қалмауға және аудармауға байланысты ұсталатын **өсімпұл сомасы** өсуде. Ағымдағы жылдың қаңтар-қазан айында салымшылар (алушылар) шоттарында өсімпұл 1,2 млрд.теңге сомасында енгізілген.

Зейнетақы төлемдері және сақтандыру ұйымдарға аударымдары қаңтар-қазанда 10 251 млн.теңгеге (28,65%) өсіп, 2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 46 034,6 млн. теңге болды, оның ішінде міндетті зейнетақы жарналары есебінен зейнетақы төлемдер – 45 805,3 млн.теңге, ерікті зейнетақы жарналары есебінен – 135,6 млн.теңге, ерікті кәсіби зейнетақы жарналары есебінен – 0,3 млн.теңге болды және жалпы сомасы – 93,4 млн.теңге жинақталған зейнетақы қаражаттары зейнетақы аннуитет шарты бойынша сақтандыру ұйымдарына аударылды.

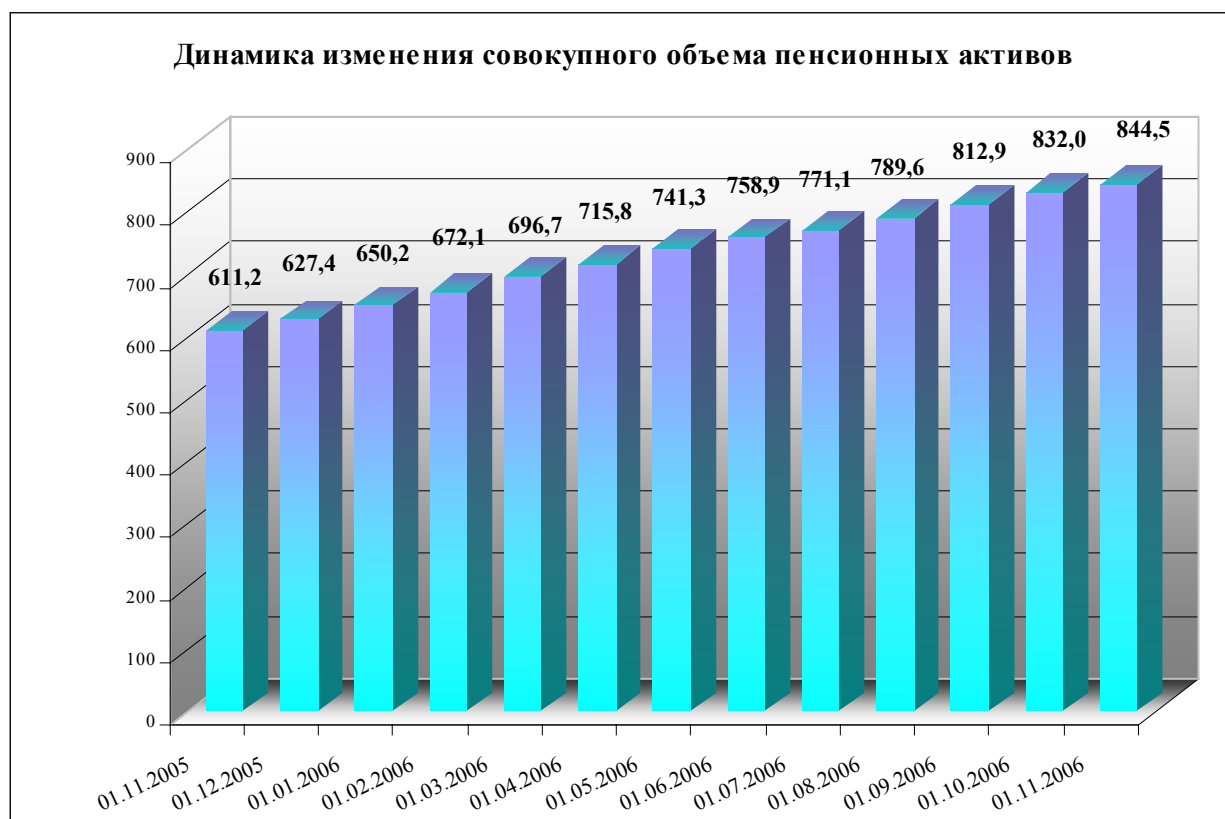
Есепті кезеңде салымшылар (алушылар) өз **жинақталған зейнетақы қаражатын** бір қордан екінші қорға **аудару** құқығын пайдаланды, нәтижесінде жинақталған зейнетақы қаражаттар аударымы қаңтар-қазанда 29,7 млрд.теңгеге ((30,83%), өсіп, 2006 жылғы 1 қарашада 126,1 млрд. теңге болды.

Жинақталған зейнетақы қаражатын басқа қорға аударудың барынша көп сомасын мына қорлар жүзеге асырды: «МЖЗҚ» - 43,47%, «ҰларҮміт» - 13,87%, «Қазақстан Халық Банкі» - 11,14%, «БТА Қазақстан» -6,63%, "ГРАНТУМ" - 6,04% және "Валют-Транзит Фонд" –6,39% немесе осы 6 қорға аударымдардың жалпы сомасының 87,54% келеді.

Жинақталған зейнетақы қорларының зейнетақы активтерінің құрылымы

2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша ЗАИБЖАҰ-да инвестициялық басқаруда болған зейнетақы активтерінің жиынтық көлемі 2006 жылғы қазанда 12 483 млн. теңгеге немесе 1,50%.-ға өсіп 844 479 млн. теңге болды.

2005 жылғы 1 қарашадан және 2006 жылғы қараша аралығы кезеңінде зейнетақы активтерінің айлық орташа өсуі 19,4 млрд. теңге болды.

Зейнетақы активтерінің жиынтықты көлемін бөлу

ЗАИБЖАҰ	Зейнетақы активтері	
	млн. теңге	%-бен
ЖЗҚ		
1	2	3
"Қазақстан Халық Банкінің жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	227 771	26,97
"Жетісу" ЗАИБЖАҰ" АҚ	149 592	17,71
«ҰларҮміт" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	149 592	17,71
"МЖЗҚ" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	150 306	17,80
"БТА Қазақстан" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	77 423	9,17
"Bailyk asset management" ЗАИБЖАҰ" АҚ	69 440	8,22
"Д.А. Қонаев атындағы ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	3 395	0,40
"МұнайГаз - Дем" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	20 302	2,40
"СЕНІМ" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	33 618	3,98
"		
"Қорғау" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	12 125	1,44

«GRANTUM Asset Management» ЗАИБЖАҰ» АҚ	56 335	6,67
«Грантум» жинақтаушы зейнетақы қоры» АҚ	56 335	6,67
"Актив-Инвест" ЗАИБЖАҰ" АҚ	37 509	4,44
"Валют-Транзит Қоры" жинақтаушы зейнетақы" АҚ	37 509	4,44
"Нұр-Траст" ЗАИБЖАҰ" АҚ	21 194	2,51
"Атамекен" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	21 194	2,51
"Қазақмыс жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	19 235	2,28
"Premier Asset Management" ЗАИБЖАҰ" АҚ	17 981	2,13
АО "ООИУПА "Premier Asset Management"	17 981	2,13
"Отан" ашық жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	17 981	2,13
"Капитал" жинақтаушы зейнетақы қоры" АҚ	17 693	2,10
Зейнетақы активтерінің ЖИЫНТЫҒЫ	844 479	100,00

2006 жылғы қазанда 52 458 7 млн. теңгеге немесе 6,69%-ға ұлғайып , 2006 жылғы 1 қарашада инвестицияланған зейнетақы активтерінің көлемі 836 848 млн. теңге болды.

ЖЗҚ жиынтық инвестициялық портфелі

Қаржы құралдары	01.11.2006ж.	
	млн. теңге	%-бен
ҚР мемлекеттік бағалы қағаздары, оның ішінде	189 874	22,69
ҚР еврооблигациялары	1 997	0,24
Қаржы министрлігінің бағалы қағаздары	175 740	21,00
Ұлттық Банктің ноттары	12 137	1,45
жергілікті атқарушы органдардың бағалы қағаздары	0	0,00
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары	80 612	9,63
акциялар	603	0,07
облигациялар	80 009	9,56
Шетел инвестициялық қорлардың пайлары	56	0,01
Халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары	0	0,00
Шетел эмитенттерінің мемлекеттік бағалы қағаздары	751	0,09

Тазартылған алтын	8 704	1,04
ҚР эмитенттерінің мемлекеттік емес бағалы қағаздары, оның ішінде	426 590	50,97
акциялар	183 615	21,94
облигациялар, оның ішінде	242 975	29,03
АҚШ долларына номинирленген	1 459	0,17
теңгеге номинирленген	240 493	28,74
Екінші деңгейдегі банктердің салымдары	130 261	15,57
жиынтығы:	836 848	100,00

Келтірілген деректерден көріп отырғандай, мемлекеттік бағалы қағаздар үлесі 2006 жылғы 1 қазанмен салыстырғанда 25 613 млн. теңгеге немесе 11,89%-ға азайып, 2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша зейнетақы активтерінің жалпы көлемінен 189 874 млн.теңге немесе 22,69% болды. Қазақстан Республикасының эмитенттерінің корпоративтік бағалы қағаздар көлемінің өсуі 2006 жылғы қазанда 70 025 млн. теңге немесе 19,64% болды. Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктеріндегі салымдар көлемі 5 048 млн.теңгеге немесе 4,03%-ға төмендеп 130 261 млн. теңге болды.

Зейнетақы активтерін дербес инвестициялық басқаруды жүзеге асырушы ЗАИБЖАҰ мен ЖЗҚ зейнетақы активтерінің салымдарын екінші деңгейдегі банктерге тек ұлттық валютада орналастыратынын атап өткен жөн.

2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша ЖЗҚ жиынтық инвестициялық портфеліндегі халықаралық қаржы ұйымдарының бағалы қағаздары жоқ. ЖЗҚ-ның жиынтық портфеліндегі шетелдік эмитенттерінің мемлекеттік бағалы қағаздарының көлемі 2006 қазанда 2 263млн.теңге (75,08%-ға) азайып, 751млн. теңге (0,09%) болды. Шетелдік эмитенттердің мемлекеттік емес бағалы қағаздарының үлесі 9,63% болды, бұл алдыңғы есепті кезеңіндегі ұқсас көрсеткіштен 0,02 пайыздық тармаққа аз.

Қорлардың номиналды кірісінің коэффициенті туралы мәліметтер

2003 жылғы қазаннан – 2006 жылғы қазандағы кезеңде қорлардың зейнетақы активтері бойынша 2006 жылғы 1 қарашадағы номиналды кірістің орташа алынған коэффициенті 24,33% болды.

ЖЗҚ бөлігінде номиналды кіріс коэффициентінің мағыналары туралы ақпарат [www. afn.kz](http://www.afn.kz). Web-сайтында орналастырылған.

Қорлардың қаржылық жағдайы

Ағымдағы жылдың өткен кезеңінде қорлардың қаржылық жағдайы мынадай көрсеткіштермен сипатталды:

	(млн.теңгеде)		
	01.01.06ж.	01.11.06ж.	Өсім (%-бен)
Жарғылық капитал	6 198,9	8 501,0	37,14
Қалыптасқан резерв капиталы	1 436,9	1 706,2	18,74

Есептік кезеңнің бөлінбеген кірісі (шығысы)	3 608,8 (2005 жыл)	8 194,0	в 2,5 есе
Меншік капитал барлығы	11 638,6	22 528,9	в 1,9 есе
Міндеттемелер	669,4	752,8	12,46 есе
Активтердің барлығы	12 308,0	22 528,9	в 1,8 есе
Қаржылық инвестициялар	8 623,2	15 812,2	в 1,8 есе

Берілген кестеде қорлардың жиынтық меншік капиталы ағымдағы жылдың қаңтар-қазанда 10 890,3 млн. теңгеге өсіп 2006 жылғы 1 қарашадағы жағдай бойынша 22 528,9 млн. теңге болып, оның ішінде жиынтықты төленген жарғылық капитал 8 501,0 млн. теңге немесе меншікті капитал көлемі 37,73% болғаны көрінеді.

Ағымдағы жылғы қаңтар-қазанда барлық қорлар, «Д.А. Қонаев атындағы» қордан басқа (шығын - 17,4 млн.теңге) және "Валют-Транзит Қоры" (шығын – 83,9 млн.теңге) жалпы сомасы 8194,0 млн.теңгеге таза кіріс алды (салық салығын төлегеннен кейін), соның ішінде таза кірістің ең көп сомасы мына қорларда болды: «БТА Қазақстан» - 38,28%, «Қазақстан Халық Банкі» - 31,76%, «МЖЗҚ» - 12,44% және «ҰларҮміт» - 7,16% немесе осы үш қор қорлардың жалпы таза кіріс сомасының 89,64% болды.